

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

ทัศนศิลป์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

ทัศนศิลป์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 978-616-317-123-8

พิมพ์ครั้งที่สอง ๑๐,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๕๕

องค์การค้ำของ สกสค. จัดพิมพ์จำหน่าย

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เรื่อง อนุญาตให้ใช้สื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน
ทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๑ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พิจารณาแล้วอนุญาตให้ใช้
ในสถานศึกษาได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(นายชินภัทร ภูมิรัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ เป็นหนังสือที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำขึ้นสำหรับนักเรียนใช้ในการเรียนรู้และสำหรับครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยคณะผู้จัดทำตั้งรายนามในท้ายเล่ม ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาและด้านการจัดการการศึกษา

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้องค์ประกอบทางทัศนศิลป์ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมและในงานทัศนศิลป์ และปลูกฝังให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้วัสดุอุปกรณ์ สร้างสรรค์งานศิลปะ ๓ มิติ เพื่อถ่ายทอดผลงานศิลปะเกี่ยวกับเรื่องราวของตนเอง ครอบครัว และเพื่อนบ้าน ตลอดจนมีความสามารถในการบอกความสำคัญของงานศิลปะที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหวังว่า หนังสือเรียนเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักการและบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร หากมีข้อเสนอแนะ กรุณาแจ้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้หนังสือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณคณะผู้จัดทำ ผู้มีส่วนร่วมและศิลปินที่เอื้อเฟื้อภาพผลงานศิลปกรรมเพื่อการศึกษา มา ณ โอกาสนี้ด้วย

(นายชินภัทร ภูมิรัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๑ รูปร่าง รูปทรง ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑
บทที่ ๒ ทักษะธาตุในสิ่งแวดล้อมและในงานทัศนศิลป์	๗
บทที่ ๓ ศิลปะ ๓ มิติ ที่น่าสนใจ	๑๓
บทที่ ๔ ภาพเล่าเรื่อง	๒๐
บทที่ ๕ ศิลปะทำให้ชีวิตของเราดีกว่า	๒๖
ศัพท์ศิลปะน่ารู้	๓๓

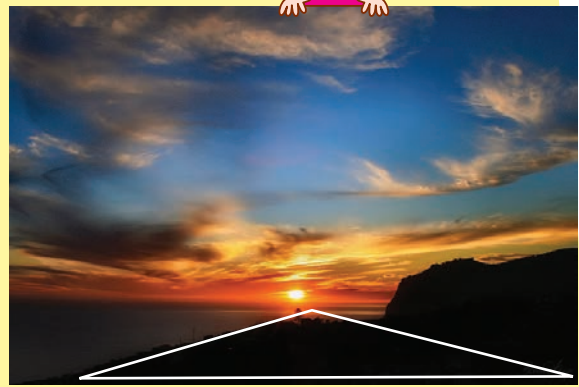
รูปร่าง รูปทรง ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความงามของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเรา ถ้าเราสังเกตดีๆ เราจะเห็นว่าในธรรมชาติจะมีส่วนประกอบของรูปร่าง รูปทรง

รูปร่างในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทิวทัศน์ทะเล

รูปร่างของทิวทัศน์ภูเขาและท้องฟ้า

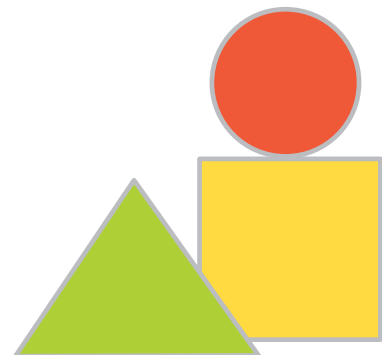

ดอกทิลลี่

รูปร่างของดอกทิลลี่

รูปร่าง (Shape) คือบริเวณที่ล้อมรอบด้วยเส้น มีลักษณะแบน มีความกว้าง ความยาว ไม่มี ความหนา เช่น รูปวงกลม รูปสามเหลี่ยม และ รูปสี่เหลี่ยม เป็นต้น

รูปทรงในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

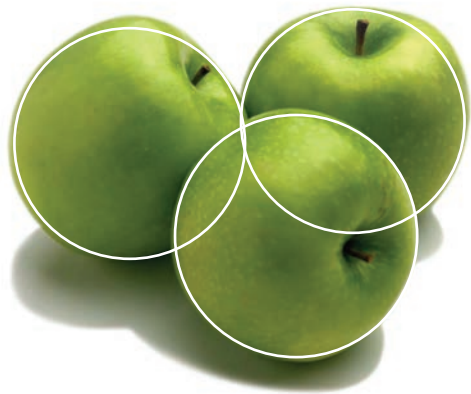
ทิวทัศน์ตึกอาคาร

รูปทรงของตึกอาคาร

แอปเปิ้ล

รูปทรงของแอปเปิ้ล

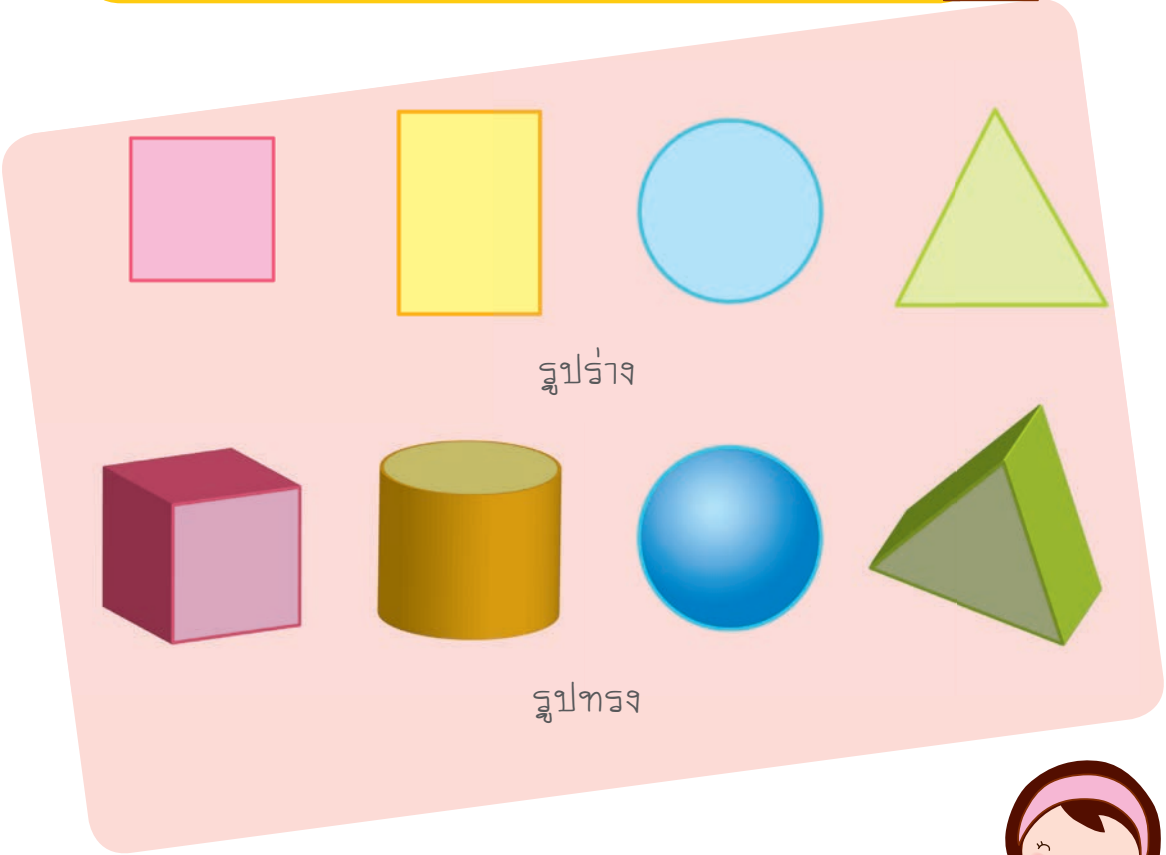
นก

รูปทรงของนก

รูปทรง (Form) คือรูปที่มีลักษณะ ๓ มิติ มีความกว้าง ความยาวและความหนา เช่น รูปทรงกลม รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงกระบอก และรูปทรงสี่เหลี่ยม เป็นต้น

ความแตกต่างระหว่างรูปร่าง และรูปทรง

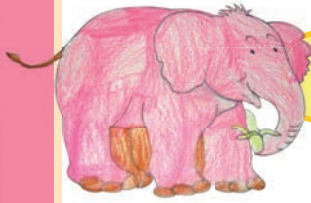
รูปร่าง สามารถนำมา ประกอบกันเป็นงานศิลปะได้

ภาพหอยทาก (The Snail)
ศิลปิน อองรี มาติส (Henri Matisse)

ผลงานของ ต.ญ. เคลลี่ โห
โรงเรียนนานาชาติร่วมฤดี (RIS)

รูปทรง สามารถนำมาประกอบกันเป็นงานศิลปะได้

งานสีผสมสีชื่อ ช.เอ๋อ ช.ช้าง
โดย รัชฎา ชะตางาม

ภาพวาดระบายสี “ช้าง”
โดย ต.ญ.พิมลดา ทั้ง

หน้ากากทองโบราณ
อยู่ที่เทสซ์โรนิกา ประเทศกรีซ

กิจกรรม

บอกได้ไหมว่า

- ✏ รูปร่าง คืออะไร รูปร่างที่ปรากฏในธรรมชาติ มีอะไรบ้าง
- ✏ รูปทรง คืออะไร รูปทรงที่ปรากฏในธรรมชาติ มีอะไรบ้าง

ลองทำดู

- ✏ วาดรูปร่างในขนาดต่างๆ นำมาระบายสี แล้วตัดออกเป็นชิ้นๆ นำมาจัดวางเป็นภาพชิ้นใหม่
- ✏ นำเศษกระดาษมาตัดหรือฉีกให้เป็นรูปร่าง และนำมาติดกาไว้เป็นภาพหน้าตนเอง เป็นภาพดอกไม้ หรือเป็นภาพสัตว์เลี้ยงที่ชอบ
- ✏ ทำหน้ากาก ๓ มิติ โดยใช้รูปร่างต่างๆ มาประกอบกัน

คำแนะนำสำหรับครูในการประเมินผลการเรียนรู้

การตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของระดับคุณภาพการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์การประเมินด้านต่างๆ ดังตัวอย่าง

ระดับคะแนน				
ด้าน	๑	๒	๓	๔
ความรู้ (๔ คะแนน)	รู้จักรูปร่าง รูปทรง ในธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	อธิบายความแตกต่าง ของรูปร่าง รูปทรง ในธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมได้	อธิบายวิธีการจัดวาง รูปร่าง รูปทรงในงาน ศิลปะได้อย่างง่าย ๆ	สร้างสรรค์งานศิลปะ โดยใช้รูปร่าง รูปทรง จัดองค์ประกอบ เพื่อ ถ่ายทอดเรื่องราว ต่างๆ ได้
กระบวนการคิด (๔ คะแนน)	รับรู้ รูปร่าง รูปทรง ในธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	คิด และหามุมมอง ของรูปร่าง รูปทรง ในธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	วางแผนนำรูปร่าง รูปทรง มาดัดแปลง เพื่อถ่ายทอดงานศิลปะ	สร้างสรรค์งานศิลปะ โดยใช้รูปร่าง รูปทรง เป็นส่วนประกอบ ในการจัดภาพ
ทักษะความคล่อง (๔ คะแนน)	วาดภาพรูปร่าง รูปทรง อย่างง่าย ๆ ได้	ดัดแปลงรูปแบบโดยนำ ทักษะธาตุ มาจัดวางได้	ถ่ายทอดงานศิลปะ โดยใช้รูปร่าง รูปทรง จัดวางเป็นองค์ประกอบ ของภาพได้	มีการพัฒนาการ วาดภาพอย่างต่อเนื่อง
รู้คุณค่า (๔ คะแนน)	รู้ว่ารูปร่าง รูปทรงเป็นส่วนประกอบของ สิ่งต่างๆ ในธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	เห็นประโยชน์ในการ นำรูปร่าง รูปทรงมาใช้ ในการสร้างสรรค์งาน ศิลปะ	เข้าใจแนวคิดของศิลปิน ที่นำรูปร่าง รูปทรง มา ใช้ในการสร้างสรรค์งาน ศิลปะ	ชื่นชมความงาม ที่ปรากฏในธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
ค่านิยม (๔ คะแนน)	ปฏิบัติงานตามที่ครู มอบหมาย	ใส่ใจในการปฏิบัติงาน ตามที่ได้รับมอบหมาย	มีการคิดและตัดสินใจ อย่างเป็นระบบ	มีส่วนร่วม ในการทำงานกลุ่ม

เกณฑ์การประเมิน

ดีมาก	=	๔ คะแนน
ดี	=	๓ คะแนน
พอใช้	=	๒ คะแนน
ปรับปรุง	=	๑ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๕ - ๑๗	ดี
๑๑ - ๑๔	พอใช้
๐ - ๑๐	ปรับปรุง

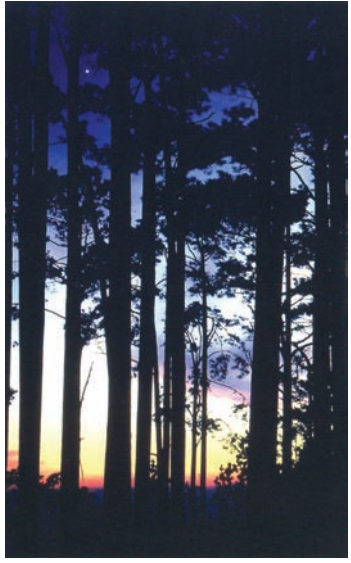
ทัศนธาตุในสิ่งแวดล้อมและในงานทัศนศิลป์

สมมติว่าเราเป็นนักสืบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและงานศิลปะ เราต้องการค้นหาส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้สิ่งแวดล้อมและงานศิลปะ มีความงามและความน่าประทับใจ

เส้น สี รูปร่าง และรูปทรง เป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้สิ่งแวดล้อมและงานศิลปะที่มีอยู่รอบๆ ตัวเรามีความงดงาม

เราเรียกส่วนประกอบนี้ว่า **ทัศนธาตุ**

ทัศนธาตุในสิ่งแวดล้อม

ภาพป่าไม้ ประกอบด้วย

เส้น (Line) ได้แก่ เส้นแนวตั้งของลำต้นไม้ และเส้นแนวนอนหรือเส้นระดับสายตาที่เป็นเส้นแบ่งของพื้นที่กับท้องฟ้า

- เส้นแนวตั้ง (Vertical Line) ทำให้รู้สึกมั่นคง แข็งแรง
- เส้นแนวนอน (Horizontal Line) ทำให้รู้สึกราบเรียบ สงบ

สี (Color) ได้แก่ สีเขียว สีเหลือง สีน้ำเงิน สีฟ้า และสีดำ เป็นสีวรรณะเย็น (Cool Color) ทำให้รู้สึกร่มรื่น เย็นสบาย

ภาพใบเมเปิล ประกอบด้วย

เส้น (Line) ได้แก่ เส้นเฉียง ซึ่งเป็นโครงสร้างภายในใบ และเส้นโค้ง (Curve Line) ซึ่งเป็นเส้นขอบใบเมเปิล

- เส้นเฉียง (Angled Line) ทำให้รู้สึกเคลื่อนไหวที่ไม่มั่นคง
- เส้นโค้ง (Curve Line) ทำให้รู้สึกนุ่มนวล อ่อนช้อย เคลื่อนไหว

สี (Color) ได้แก่ สีเหลือง สีส้ม สีแดง และพื้นหลังสีฟ้าอ่อน-เข้ม เป็นสีวรรณะอุ่น (Warm Color) ทำให้รู้สึกตื่นเต้น เร้าใจ

ภาพแมลง ประกอบด้วย

รูปร่าง ได้แก่ รูปร่างวงกลม และวงรี

รูปทรง ได้แก่ รูปทรงกลม

สี (Color) ได้แก่ สีน้ำตาล สีเหลือง และสีดำ เป็นสีวรรณะเย็น (Cool Color)

ทัศนธาตุในงานทัศนศิลป์

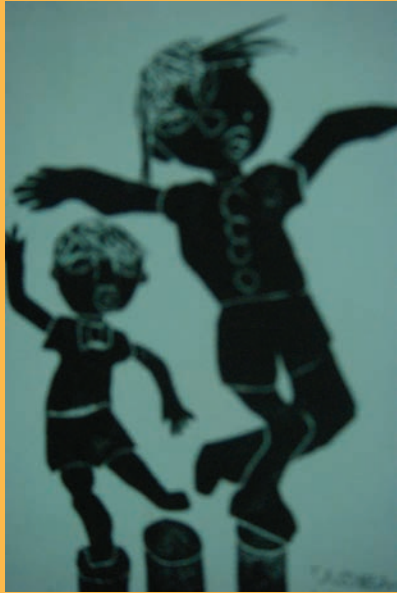

ภาพศิลปะ
ชื่อ นางฟ้า นั่งอ่านหนังสือที่ดวงจันทร์
โดย คุณ เอเลน ทัง

ภาพนางฟ้า นั่งอ่านหนังสือที่ดวงจันทร์ ประกอบด้วย
เส้น (Line) ได้แก่ เส้นแนวตั้งของลำตัวนางฟ้า เส้นโค้งของดวงจันทร์ และเส้น
เฉียงของปีกนางฟ้า

- เส้นแนวตั้ง (Vertical Line) ทำให้รู้สึกมั่นคง แข็งแรง
- เส้นโค้ง (Curve Line) ทำให้รู้สึกนุ่มนวล อ่อนโยน
- เส้นเฉียง (Angled Line) ทำให้รู้สึกเคลื่อนไหว

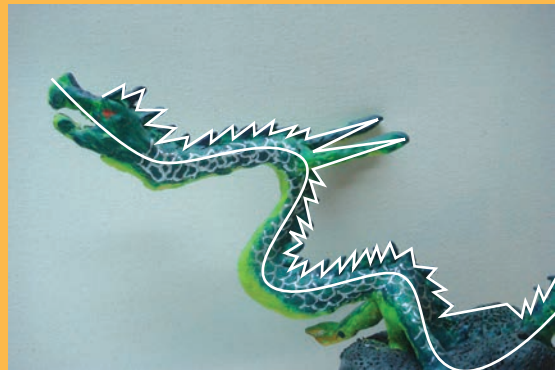
รูปร่าง รูปทรง (Shape และ Form) เป็นรูปร่างดวงจันทร์เสี้ยว รูปร่างนางฟ้า นั่ง
และปีก รูปทรงดวงจันทร์เสี้ยว แสงจันทร์ส่องเห็นนางฟ้า นั่ง
สี (Color) ได้แก่ สีฟ้า สีน้ำเงิน และสีดำเป็นสีพื้นหลัง สีน้ำตาลเป็นผิว และ
สีเหลืองของดวงจันทร์เป็นสีวรรณะเย็น (Cool Color) โดยรวม ทำให้รู้สึก
เยือกเย็น แสดงให้เห็นว่าเป็นเวลากลางคืน

ศิลปะภาพพิมพ์ ประกอบด้วย

เส้น (Line) ได้แก่ เส้นเฉียง เส้นโค้ง เส้นตรง และเส้นหยักแบบฟันปลา ซึ่งเป็น ส่วนประกอบของคนในภาพ

รูปร่าง (Shape) รูปร่างของคนกำลังกางแขน

งานปั้นภาพมังกร
โดย ต.ช.เทอริ์ หลิน

งานปั้นภาพมังกร ประกอบด้วย

เส้น (Line) ได้แก่ เส้นหยักโค้งแนวเฉียง แสดงการเคลื่อนไหว และเส้นหยัก ฟันปลาแสดงครีบของมังกร ตั้งแต่หัวถึงหาง

รูปร่าง (Shape) เป็นเส้นยาว มีหยักฟันปลาบนเส้นลำตัว

รูปทรง (Form) ทรงแท่งยาว

สี (Color) ได้แก่ สีฟ้า สีเขียว สีเงิน

กิจกรรม

ผลงานศิลปะของเด็กของ ต.ช.กิติพณ ทักณา

สืบค้นหาสิ่งต่างๆ ในภาพ เช่น

- เส้น อยู่ที่ใดบ้าง และมีเส้นอะไรบ้าง
- สี มีสีอะไรบ้าง
- รูปร่าง อยู่ที่ใดบ้าง
- รูปทรง อยู่ที่ใดบ้าง

ลองทำดู

- วาดภาพสัตว์เลี้ยงที่ชอบ โดยใช้เส้น รูปร่าง แล้วระบายสี
- นำภาพที่วาด มาแสดงให้เพื่อนๆ แล้วให้เพื่อนๆ สืบค้นหาเส้น รูปร่าง และสีในภาพ

คำแนะนำสำหรับครูในการประเมินผลการเรียนรู้

การตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของระดับคุณภาพการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์การประเมินด้านต่างๆ ดังตัวอย่าง

ระดับคะแนน				
ด้าน	๑	๒	๓	๔
ความรู้ (๔ คะแนน)	รู้จักเส้น สี และ รูปร่าง รูปทรงในสิ่งแวดล้อม และในงานทัศนศิลป์	อธิบายลักษณะของเส้น สี รูปร่าง รูปทรง ในสิ่งแวดล้อมและในงานทัศนศิลป์ได้	อธิบายวิธีการจัดวาง เส้น สี รูปร่าง รูปทรง ในงานศิลปะ อย่างง่าย ๆ ได้	สร้างสรรค์งานศิลปะ โดยใช้เส้น สี รูปร่าง รูปทรง จัดองค์ประกอบ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราว ต่างๆ ได้
กระบวนการคิด (๔ คะแนน)	รับรู้เส้น สี รูปร่าง รูปทรงในสิ่งแวดล้อม และในงานทัศนศิลป์	คิด และหามุมมอง ของเส้น สี รูปร่าง รูปทรงในสิ่งแวดล้อม และในงานทัศนศิลป์	วางแผนนำเส้น รูปร่าง รูปทรง และสีมาจัดวาง เพื่อถ่ายทอดงานศิลปะ	สร้างสรรค์งานศิลปะ โดยใช้เส้น สี รูปร่าง รูปทรง เป็นส่วนประกอบ ในการจัดภาพ
ทักษะความคล่อง (๔ คะแนน)	วาดภาพที่แสดงเส้น รูปร่าง รูปทรงและสี อย่างง่าย ๆ ได้	จัดวางส่วนประกอบ เช่น เส้น รูปร่าง รูปทรงและสีได้	ถ่ายทอดงานศิลปะ โดยใช้เส้น รูปร่าง รูปทรง และสีเป็นส่วนประกอบ ของภาพได้	มีการพัฒนาการ วาดภาพอย่างต่อเนื่อง
รู้คุณค่า (๔ คะแนน)	รู้ว่าเส้น รูปร่าง รูปทรง และสีเป็นส่วนประกอบ ของสิ่งต่างๆ ใน สิ่งแวดล้อมและในงาน ทัศนศิลป์	เห็นประโยชน์ใน การนำเส้น รูปร่าง รูปทรง และสีมาใช้ ในการสร้างสรรค์ งานศิลปะ	เข้าใจในแนวคิดของ ศิลปินที่นำ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง มาใช้ ในการสร้างสรรค์ งานศิลปะ	ชื่นชมความงามที่ ปรากฏในสิ่งแวดล้อม และในงานทัศนศิลป์
ค่านิยม (๔ คะแนน)	ปฏิบัติงานตามที่ครู มอบหมาย	ใส่ใจในการปฏิบัติงาน ตามที่ได้รับมอบหมาย	มีการคิดและตัดสินใจ อย่างเป็นระบบ	มีส่วนร่วม ในการทำงานกลุ่ม

เกณฑ์การประเมิน

ดีมาก	=	๔ คะแนน
ดี	=	๓ คะแนน
พอใช้	=	๒ คะแนน
ปรับปรุง	=	๑ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

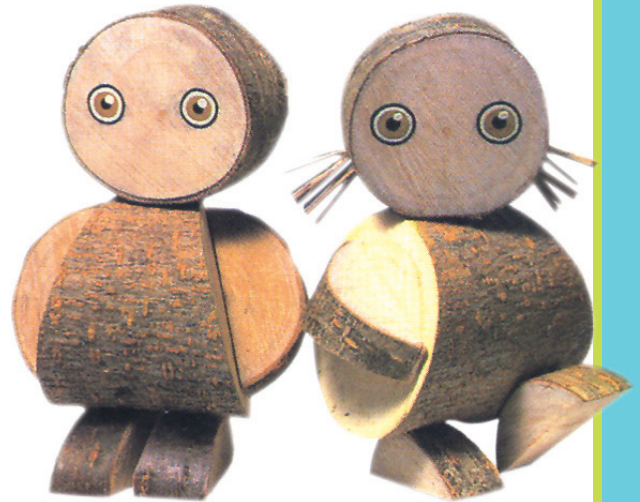
ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๕ - ๑๗	ดี
๑๑ - ๑๔	พอใช้
๐ - ๑๐	ปรับปรุง

ศิลปะ ๓ มิติ ที่น่าสนใจ

งานศิลปะ ๓ มิติ คือ งานศิลปะที่มีรูปทรง ที่สามารถมองเห็นได้ทั้งความกว้าง ความสูง และความลึก งานศิลปะ ๓ มิติ ได้แก่ งานปั้น และงานสื่อผสม ที่แสดงความลึก

วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในงานปั้น

งานปั้นเป็นงานศิลปะ ๓ มิติ
 อย่างหนึ่ง งานปั้นเป็นงานที่สนุก
 เราสามารถปั้นเป็นรูปสัตว์ รูปคน
 หรือรูปตามที่เรานึกคิด รูปปั้น
 ของเราไม่จำเป็นต้องเหมือน
 รูปจริง รูปปั้นที่มีความแปลก
 ประหลาดจะน่าสนใจมากกว่า

ขั้นตอนการปั้น

ขั้นตอนที่ ๑
 ปั้นขดเส้น นำขดเส้นมาตีตเรียง
 เป็นชั้นให้ได้รูปร่างตามที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ ๒
 ตาแต่งรูปร่างให้ติดกันโดยใช้
 น้ำเปล่าลูบที่รอยต่อของขดดิน
 เพื่อให้ขดดินติดกัน

ขั้นตอนที่ ๓
 ปั้น ตา จมูก ปาก
 จนเป็นงานปั้นที่สำเร็จ

นอกจากดินเหนียวแล้ว ดินน้ำมัน ดินสังเคราะห์ หรือ แป้งขนมปัง ก็สามารถนำมาปั้นได้ ตัวอย่างด้านล่างคืองานปั้นจากวัสดุต่างๆ

งานปั้นจากกระดาษหนังสือพิมพ์ผสมกาว

งานปั้นจากดินน้ำมัน โฟม

ดินที่ผลิตจากโฟม มีความเบาและนิ่ม

งานปั้นจากแป้ง

งานปั้นจากกระดาษฟอยล์ (Foil)

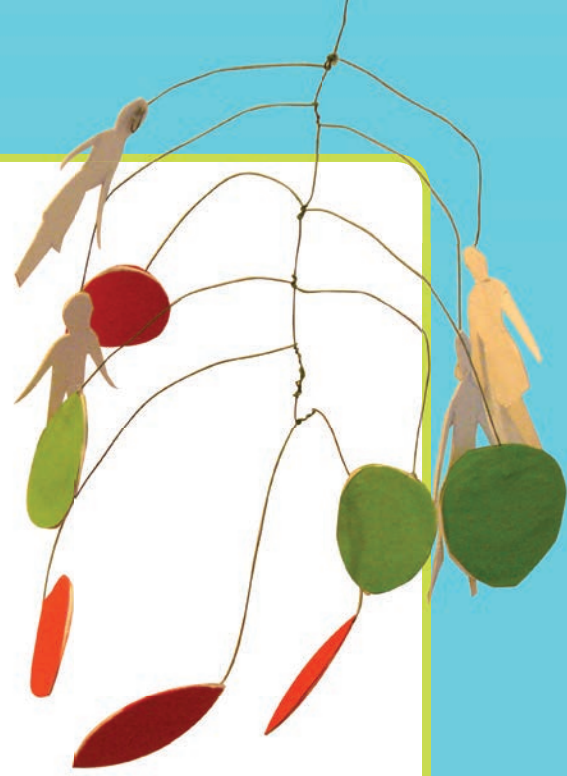
งานศิลปะภาพปะติดจากกระดาษ (Collage) เป็นงานศิลปะอย่างหนึ่ง งานภาพปะติดจากกระดาษ เป็นงานที่ใช้การฉีก ตัด จากเศษกระดาษ เศษผ้า เศษไม้ เราสามารถนำเศษวัสดุเหล่านั้น มาจัดประกอบกันให้เป็นภาพปะติด ให้เป็นภาพสัตว์ ภาพคน หรือภาพตามจินตนาการ เพื่อให้เกิดความแปลกและ น่าสนใจ

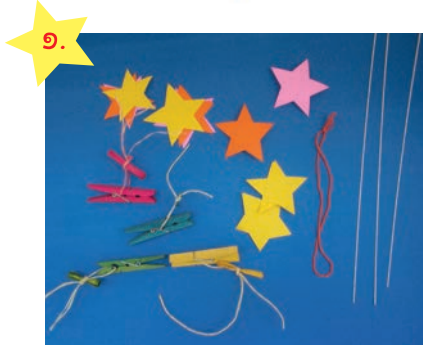
วิธีการทำ

งานศิลปะโครงสร้างเคลื่อนไหว (Mobile) เป็นงานศิลปะ ๓ มิติชนิดหนึ่งที่ใช้แขวนให้เคลื่อนไหวไปมาด้วยแรงลม เราสามารถสร้างงานโครงสร้างเคลื่อนไหวได้ โดยนำวัสดุที่แบนๆ มาตัดเป็นรูปร่างต่างๆ แล้วนำมาแขวนติดกับเส้นลวดให้เท่ากันทั้งสองข้างไม่เอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง

วิธีการทำ

กิจกรรม

ลองทำดู

- ✎ สำรองงาน ๓ มิติ
- ✎ รวบรวมภาพงาน ๓ มิติจากหนังสือพิมพ์ หรือจากหนังสือเก่า แล้วนำมาบันทึกหารูปร่าง รูปทรง สี และวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำ
- ✎ ออกแบบภาพงานศิลปะ ๓ มิติ ใดอย่างหนึ่ง โดยใช้รูปร่าง รูปทรงมาประกอบกันเป็นรูปที่ชอบ
- ✎ เลือกสร้างงานศิลปะ ๓ มิติ ที่ได้ออกแบบ เช่น งานปั้น งานภาพปะติด หรืองานโครงสร้างเคลื่อนไหว คนละชิ้น

คำแนะนำสำหรับครูในการประเมินผลการเรียนรู้

การตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของระดับคุณภาพการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์การประเมินด้านต่างๆ ดังตัวอย่าง

ระดับคะแนน				
ด้าน	๑	๒	๓	๔
ความรู้ (๔ คะแนน)	รู้จักงานศิลปะ ๓ มิติ	อธิบายลักษณะของงานศิลปะ ๓ มิติ และรู้จักวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้	อธิบายวิธีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ในงานศิลปะ ๓ มิติอย่างง่าย ได้	สร้างสรรค์งานศิลปะ ๓ มิติโดยใช้รูปร่าง รูปทรงจัดองค์ประกอบ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ได้
กระบวนการคิด (๔ คะแนน)	รับวัสดุ ที่ใช้ใน งานศิลปะ ๓ มิติ	คิด และหามุมมองของวัสดุที่สามารถนำมาใช้ในงานศิลปะ ๓ มิติ	วางแผนนำวัสดุ อุปกรณ์ มาดัดแปลง เพื่อถ่ายทอดงานศิลปะ ๓ มิติ	สร้างสรรค์งานศิลปะ ๓ มิติ โดยใช้ รูปร่าง รูปทรงเป็นส่วนประกอบ
ทักษะความคล่อง (๔ คะแนน)	สร้างงานศิลปะ ๓ มิติ โดยใช้รูปร่าง รูปทรงอย่างง่าย ได้	เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อดัดแปลงรูปแบบ	ถ่ายทอดงานศิลปะ ๓ มิติ โดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ได้อย่างคล่องแคล่ว	มีการพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง
รู้คุณค่า (๔ คะแนน)	รู้ว่าวัสดุ อุปกรณ์ เป็นส่วนประกอบ ในการสร้างงานศิลปะ ๓ มิติ	เห็นประโยชน์ของวัสดุ อุปกรณ์ ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ	เข้าใจในแนวคิดของศิลปินที่นำวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ	เลือกนำวัสดุ อุปกรณ์ เหลือทิ้งมาใช้ให้เกิดประโยชน์
ค่านิยม (๔ คะแนน)	ปฏิบัติงานตามที่ครูมอบหมาย	ใส่ใจในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย	รู้จักการใช้งานและการเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์	มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม

เกณฑ์การประเมิน

ดีมาก	=	๔ คะแนน
ดี	=	๓ คะแนน
พอใช้	=	๒ คะแนน
ปรับปรุง	=	๑ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๕ - ๑๗	ดี
๑๑ - ๑๔	พอใช้
๐ - ๑๐	ปรับปรุง

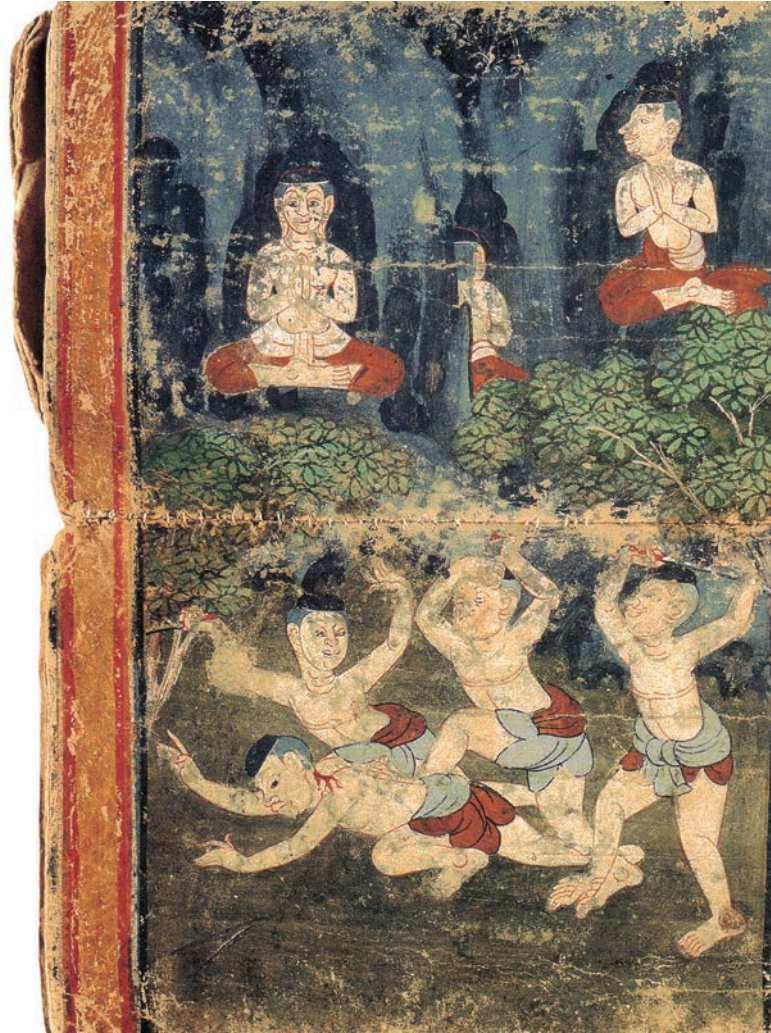
ภาพเล่าเรื่อง

ภาพที่วาดจากเรื่องราวต่างๆ บางภาพแสดงออกด้วยเรื่องราว สีหน้า ท่าทาง บางภาพแสดงออกถึงความงามในธรรมชาติ บางภาพเป็นภาพเตือนสติ หรือ สอนด้านศีลธรรม หรือเชิญชวนให้ร่วมมือร่วมใจ

ภาพรางวัลดีเด่นจากนิทรรศการศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ ๒๓
ชื่อภาพ “ร่วมใจปลูกพันธุ์ไม้ทดแทน”
งานสีโปสเตอร์ของ ต.ญ. อรประวี ศึกษาศาสตร์

ภาพร่วมใจปลูกพันธุ์ไม้ทดแทนแสดงถึงความห่วงใยต่อโลก ที่ทุกวันนี้จะร้อนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ภาพสื่อถึงการเชิญชวนมาร่วมกันปลูกป่าเพื่อลดโลกร้อน ในภาพเป็นครอบครัว และคนอื่นๆ ช่วยกันปลูกต้นไม้ รดน้ำ ดูแลกล้าไม้ที่ปลูกใหม่ โดยมีฉากหลังเป็นต้นไม้ใหญ่ปลูกเรียงรายเต็มพื้นที่ สีหน้าของผู้คนในภาพแสดงสีหน้ายิ้ม สดชื่นที่ได้มาทำประโยชน์ร่วมกัน

ภาพจิตรกรรมจากหนังสือสมุดภาพวัดเกาะแก้วสุทธาราม
จังหวัดเพชรบุรี
ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน

ภาพจิตรกรรมในสมุดไทยบนพื้นขาว เรื่องพระมัลลย์
เขียนด้วยหมึกดำ ตัวอักษรภาษาไทย เดินเส้นทอง เป็น
เรื่องราวบันทึกเกี่ยวกับเหตุการณ์กสิยุค เมื่อสิ้นศาสนามนุษย์
ใจบาปปราศจากศีลธรรม ต่างฆ่าฟันทำลายล้างกันเดือดร้อนไป
ทุกห่อมหญา และสาธุชนผู้มีปัญญาต่างหลบซ่อนไปบำเพ็ญ
ภาวนาตามป่าและถ้ำ

ภาพงานจิตรกรรมชื่อ ดวงอาทิตย์กำลังจะขึ้น (Sunrise)
โดยศิลปิน โกลด โมเน (Claude Monet)
ภาพจาก www.enochsvision.files.wordpress.com

ภาพจิตรกรรมสีน้ำมัน ชื่อดวงอาทิตย์กำลังจะขึ้น (Sunrise) โดยศิลปินชื่อ โกลด โมเน (Claude Monet) เป็นภาพทิวทัศน์ที่แสดงถึงดวงอาทิตย์กำลังขึ้นในวันที่มีหมอก โดยมีแสงสีแดงเข้มและสีแดงเรื่อๆ ที่ท้องฟ้า และเงาของเสากระโดงเรือที่อยู่ส่วนหน้าของภาพ เป็นความประทับใจในความงามของธรรมชาติในขณะนั้น

ภาพงานจิตรกรรมสีน้ำชื่อ ดวงอาทิตย์ขึ้นที่สี่ตหีบ
โดยศิลปิน อ.สวัสดิ์ ต้นติสุข
ภาพจาก www.stmagnusgame.com

ภาพจิตรกรรมสีน้ำ ชื่อดวงอาทิตย์ขึ้นที่สี่ตหีบ โดยศิลปิน
แห่งชาติ อาจารย์สวัสดิ์ ต้นติสุข เป็นภาพทิวทัศน์ยามเช้า
แรงบันดาลใจจากความงดงามของธรรมชาติยามเช้าขณะที่
ดวงอาทิตย์กำลังขึ้น โดยแสงอาทิตย์ส่องผ่านท้องน้ำ เป็นริ้ว
สีทอง ซึ่งเป็นความงามของธรรมชาติ จนทำให้อาจารย์ต้องลงมือ
วาดภาพ

กิจกรรม

ภาพงานจิตรกรรมสีน้ำชื่อตลาดไทย (Thai Market)
โดย บรรลุ วิริยาภรณ์ประภาส

ลองทำดู

- ✎ ศึกษาภาพผลงานศิลปะด้านบน แล้วบอกเรื่องราวในงานศิลปะและสีที่ใช้
- ✎ วาดภาพ ระบายสีเรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวและเพื่อนบ้าน คนละภาพ
- ✎ นักเรียนแต่ละคนนำเสนอภาพของตนเองที่หน้าชั้นเรียน พร้อมอธิบายเรื่องราวในภาพ

คำแนะนำสำหรับครูในการประเมินผลการเรียนรู้

การตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของระดับคุณภาพการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์การประเมินด้านต่างๆ ดังตัวอย่าง

ระดับคะแนน				
ด้าน	๑	๒	๓	๔
ความรู้ (๔ คะแนน)	รู้เรื่องราวในงานทัศนศิลป์	อธิบายเรื่องราวในงานทัศนศิลป์ และรู้จักวัสดุที่ใช้ในการวาดภาพขั้นพื้นฐาน	อธิบายจุดประสงค์ของการนำเสนองานศิลปะของศิลปินและของผู้สร้างสรรค์งานศิลปะอย่างง่าย ๆ ได้	สร้างสรรค์งานศิลปะที่แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองและสิ่งรอบตัวได้
กระบวนการคิด (๔ คะแนน)	รับรู้เรื่องราวในงานทัศนศิลป์และวัสดุที่ใช้ในการสร้างงาน	คิด และหามุมมองของเรื่องราวในงานทัศนศิลป์	วางแผนนำเรื่องราวของตนเองและสิ่งรอบตัวมานำเสนอผ่านงานทัศนศิลป์	สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของตนเองและสิ่งรอบตัว
ทักษะความคล่อง (๔ คะแนน)	พูดหรือสื่อสารเรื่องราวในงานทัศนศิลป์ได้	สร้างงานทัศนศิลป์เพื่อสื่อสารเรื่องราวอย่างง่าย ๆ ได้	ถ่ายทอดเรื่องราวในงานทัศนศิลป์โดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ได้อย่างคล่องแคล่ว	มีการพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง
รู้คุณค่า (๔ คะแนน)	รู้ว่างานทัศนศิลป์เป็นสื่ออย่างหนึ่งในการสื่อสารเรื่องราว	เห็นประโยชน์ของงานทัศนศิลป์ที่บอกเล่าเรื่องราว	เข้าใจในแนวคิดของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์	รับรู้ความงามและค่าของงานทัศนศิลป์
ค่านิยม (๔ คะแนน)	ปฏิบัติงานตามที่ครูมอบหมาย	ใส่ใจในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย	มีการคิดและตัดสินใจอย่างเป็นระบบ	มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม

เกณฑ์การประเมิน

ดีมาก	=	๔ คะแนน
ดี	=	๓ คะแนน
พอใช้	=	๒ คะแนน
ปรับปรุง	=	๑ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๕ - ๑๗	ดี
๑๑ - ๑๔	พอใช้
๐ - ๑๐	ปรับปรุง

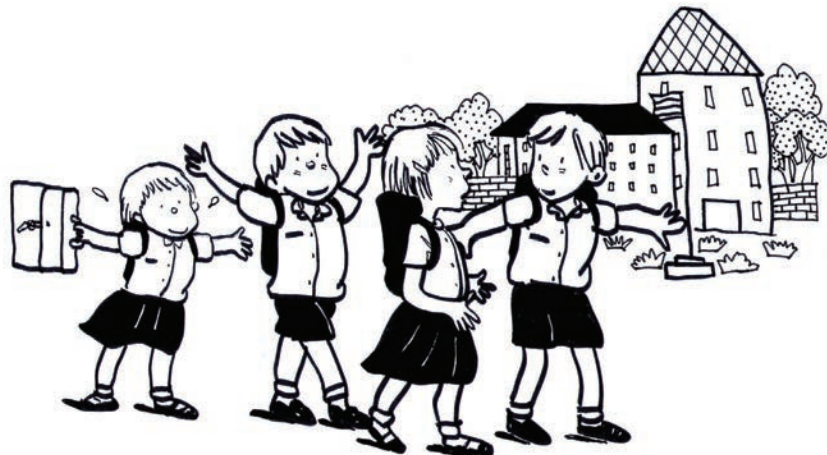
ศิลปะทำให้ชีวิตของเราดีกว่า

ศิลปะมีความสำคัญและอยู่ในชีวิตประจำวันของเรา

บ้านที่เราอยู่อาศัย

โรงเรียนของเรา

ถ้าเราสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัวเรา ตั้งแต่เครื่องใช้ เช่น ถ้วยชาม แปรงสีพื้น และยาสีพื้น เสื้อผ้า หนังสือ รองเท้า ฯลฯ จนถึงอาคาร บ้านเรือน เราจะเห็นว่า สิ่งต่างๆ เหล่านี้ มีรูปร่าง รูปทรง สี และลวดลายต่างๆ การทำสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ต้องมีการออกแบบ เพื่อให้สวยงามและสะดวกในการใช้

การออกแบบ เป็นงานศิลปะที่ทำให้สิ่งต่างๆ มีความสวยงาม น่าดู และเหมาะสมที่จะใช้ เรามาสำรวจสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

ถ้วยชามลวดลายสวยงามสำหรับใส่อาหาร

ของเล่นแบบต่างๆ

เสื้อผ้าหลายแบบ หลายสี เพื่อสวมใส่

หนังสือรูปการ์ตูนสีสันสวยงาม ทำให้น่าอ่าน

ศิลปะในท้องถิ่นของเรา

ประเทศไทย เป็นประเทศหนึ่งที่มีศิลปะและวัฒนธรรมที่หลากหลายและยาวนาน ความรู้เรื่องของวัฒนธรรม ทำให้คนไทยสร้างงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และการเฉลิมฉลองประเพณีต่างๆ

งานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและประเพณีที่สำคัญ มี ๓ ประเภท ได้แก่

งานจิตรกรรมแบบประเพณี เป็นงานวาดภาพที่งดงาม นิยมเขียนไว้ที่ฝาผนังวัด เช่น ที่วัดพระศรีรัตนศาสดารามหรือวัดพระแก้ว วัดสุทัศน์ หรือวัดที่สำคัญๆ ในจังหวัดต่างๆ

ภาพพุทธประวัติตอนเสด็จลงจากดาวดึงส์
วัดเกษมศรณาราม
จังหวัดสมุทรสงคราม

ภาพจิตรกรรมที่เพดาน
ตรงกลางเป็นภาพพระราชมัจฉนการ์
ล้อมรอบด้วยเทวดารายร้ออยู่ในอากาศ

งานปั้น หรืองานประติมากรรม เป็นงานศิลปะที่ใช้การปั้น หรือแกะสลัก มักทำเป็นรูปพระพุทธรูป หรือภาชนะดินเผา ตุ๊กตา และเครื่องใช้ต่างๆ

รูปปั้นพระพุทธรูป

รูปปั้นเหรียญ

งานเครื่องปั้นดินเผา

รูปปั้นตุ๊กตา

งานสถาปัตยกรรม เป็นงานศิลปะการ
ก่อสร้าง เช่น บ้าน อาคาร ศาลา วัด เจดีย์
โบสถ์วิหาร เป็นต้น

วัดช่องลม อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

พระอุโบสถ วัดเขาชีสาธ
จังหวัดสมุทรสงคราม

บ้านทรงไทย

เจดีย์ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

กิจกรรม

ลองทำดู

- เดินสำรวจศาสนสถานใกล้บ้านหรือโรงเรียน หาศิลปะอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ภาพเขียน งานปั้น หรือศิลปะสิ่งก่อสร้าง และเขียนบันทึกงานศิลปะ เช่น งานศิลปะแบบใด ใช้อุปกรณ์อะไรในการสร้าง แล้วนำมาเล่าให้เพื่อนๆ ในชั้นเรียนฟัง
- วาดหรือปั้นงานศิลปะในท้องถิ่นที่ประทับใจ

คำแนะนำสำหรับครูในการประเมินผลการเรียนรู้

การตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของระดับคุณภาพการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์การประเมินด้านต่างๆ ดังตัวอย่าง

ระดับคะแนน				
ด้าน	๑	๒	๓	๔
ความรู้ (๔ คะแนน)	รู้งานทัศนศิลป์มีอยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวัน	อธิบายถึงความสำคัญของงานทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันได้	ระบุรูปแบบของงานทัศนศิลป์ที่มีในท้องถิ่น เช่น วิธีสร้างงานและวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้	สร้างสรรค์งานศิลปะ ที่แสดงเรื่องราว เกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นตนเองได้
กระบวนการคิด (๔ คะแนน)	รับรู้ลักษณะ และรูปแบบงานทัศนศิลป์ และวัสดุที่ใช้ในการสร้างงาน	คิด และหามุมมองของงานทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน	วางแผนนำเรื่องราวของงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นมาถ่ายทอด	สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์เพื่อถ่ายทอด
ทักษะความคล่อง (๔ คะแนน)	พูดหรือสื่อสารเรื่องราวของงานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวันได้	สร้างงานทัศนศิลป์เพื่อสื่อสารเรื่องราวของงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นอย่างง่าย ๆ ได้	ถ่ายทอดเรื่องราวในงานทัศนศิลป์ โดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ ได้อย่างคล่องแคล่ว	มีการพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง
รู้คุณค่า (๔ คะแนน)	รู้งานทัศนศิลป์เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน	เห็นประโยชน์และความสำคัญของงานทัศนศิลป์	เข้าใจในแนวคิดของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์	รับรู้ความงามและค่าของงานทัศนศิลป์
ค่านิยม (๔ คะแนน)	ปฏิบัติงานตามที่ครูมอบหมาย	ใส่ใจในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย	มีการคิดและตัดสินใจอย่างเป็นระบบ	มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม

เกณฑ์การประเมิน

ดีมาก	=	๔ คะแนน
ดี	=	๓ คะแนน
พอใช้	=	๒ คะแนน
ปรับปรุง	=	๑ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๕ - ๑๗	ดี
๑๑ - ๑๔	พอใช้
๐ - ๑๐	ปรับปรุง

ศัพท์ศิลปะน่ารู้

Angled Line	เส้นทแยงหรือเส้นเอียง
Curve Line	เส้นโค้ง
Straight Line	เส้นตรง
Vertical Line	เส้นแนวตั้ง
Horizontal Line	เส้นแนวนอน
Cool Color	สีวรรณะเย็น
Warm Color	สีวรรณะร้อน
Collage	งานภาพปะติดกระดาษ
Mobile	งานโครงสร้างเคลื่อนไหว
Painting	งานจิตรกรรม
Sculpture	งานปั้น หรือประติมากรรม
Architecture	งานตั้งก่อสร้าง หรือสถาปัตยกรรม

รายชื่อผู้จัดทำต้นฉบับ

ผู้ตรวจต้นฉบับ

นายมานพ เอี่ยมสะอาด

ผู้เขียนและเรียบเรียงต้นฉบับ

นายเลิศชาย สินเสริฐ

นายไชยรัตน์ สินเสริฐ

นางมนต์ทิพย์ อุทัยพันธุ์

คณะผู้จัดทำต้นฉบับ

นางจิราลักษณ์ ดีตาษ

นางสาวชนิพัทธ์ สุธรรมรักษ์

บรรณาธิการกิจ

นางศรารัตน์ ลีไพบูลย์

นายพินิจ สุชะสันติ

นายชูเกียรติ เกิดอุดม

นายไพฑูรย์ บุญภานนท์

นางจิราลักษณ์ ดีตาษ

นางสาวชนิพัทธ์ สุธรรมรักษ์

ผู้ออกแบบรูปเล่ม

นางสาวกัลยาภรณ์ เข้มทอง

ภาพปก โดย

นายเลิศชาย สินเสริฐ

โรงเรียนที่ทำการทดลอง

โรงเรียนบ้านหนองน้ำถ้ำ อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี

ขอขอบคุณ

ศิลปินผู้เอื้อเฟื้อผลงานศิลปกรรมเพื่อการศึกษา

คณะเด็กนักเรียนที่เอื้อเฟื้อภาพประกอบ

